

Rendeltetéses javak. A Civiljogászok Vitatársaságának Beck Salamon elnökletével tartott ülésén Vági József tartott előadást „Rendeltetéses javak” címmel, továbbfűzvéen Beck S. egy 1917-ben tartott jogászegyleti előadásának gondolatmenetét. A rendeltetéses jószág oly jószág, amelynél a jog azt kívánja, sőt megfelelő szabályokkal biztosítja is, hogy az bizonyos rendeltetésnek, célnak szolgálatában álljon. Így a házastársak közös használatára szolgáló és a közös háztartásba bevitt javak rendeltetése az, hogy a közös háztartás épüljön fel rajtuk; ezt a célt a jog akként biztosítja, hogy az egyes házastárs tulajdonjoga nem érvényesíthető korlátlanul a másikkal szemben mindaddig, míg a házasság fennáll. A tartási jellegű követelések ebbeli rendeltetését védő szabályok az engedményezést, beszámítást, elzálogosítást, foglalást, joglemondást zárják ki. Állanak ezek a szabályok nemcsak szoros értelemben vett tartási követelésekre, hanem baleseti járadékokra, valamint bizonyos közjogi természetű járandóságokra: társadalombiztosítási járadékokra, közalkalmazotti illetményekre. A tartási rendeltetését védő szabályok megoszlanak a vagyonúr saját eltartását védő és a vagyonúrtól tartást igénylő személyek jogait oltalmazó szabályokra; az utóbbiakra példa: a végrehajtási létminimumoknak mint a vagyonúr saját eltartását védelmező rendszabálynak csökkenése, tehát deferálása a tartásra jogosítottak igényeivel szemben. A jog így valósággal több szférára osztja az egyes ember vagyonát: a legbelsőbe tartozik a vagyonúr exintenciájának fenntartását biztosító mag, azután következik az a réteg, amelynek rendeltetése a vagyonúrral szemben tartást követelők igényeinek biztosítása, ezután jön a többi hitelezők fedezetére rendeltetett vagyonrész és csak a fennmaradó részből rendelkezhetik a tulajdonos teljesen szabadon.

A közalkalmazott lakbérének rendeltetése az, hogy élvezője fedél alá jusson, ne kerülhessen ki az utcára; evégből mással, mint a háztulajdonossal vagy a családi ház eladóival szemben lefoglalhatatlan; viszont a lakbért húzó közalkalmazott nem fizetheti havi részletekben a lakbért, mivel a lakbér rendeltetéses jellegéből a bérbeadó is jogokat származtathat. A végrehajtás alóli mentességek is az életfenntartás, a foglalkozás, hivatás rendeltetésének szolgálatában állanak. Bár ritkábban, de előfordul, hogy ügylet is konstituál rendeltetéses jószágot. Ilyenek a meghatározott rendeltetéssel átadott dolgok, amelyekre a meghatározott jog csak korlátozottan gyakorolható. A 470. E. H. szerint nincs helye beszámításnak oly követeléssel szemben, amelynek meghatározott rendeltetése van. Az viszont, hogy a jog az elidegenítési és terhelési tilalmat csak szűk körben engedi érvényesülni, mutatja, hogy a jog nem favorizálja rendeltetéses jószágoknak ügyletileg való képzését.

A rendeltetéses javakat meg kell különböztetni a *legszemé-*

lyesebb jogoktól. Az utóbbiak nem meghatározott *javak* védelmében, bizonyos fokig forgalmonkívüli voltukban állanak, hanem abban, hogy bizonyos esetekben a jog korlátlanul respektálja a jogosult *akaratát*, vagy akár önkényét és annak szabad folyást enged. Így a jogosult dönt a felett, hogy a gyermek törvénytelenységét megtámadja, az ajándékot hálátlanság okából visszavonja-e, megszorítja-e az özvegyi jogot, követeli-e a kötelelrészt, értékesíti-e a szerzői jogot, érvényesíti-e a jegyszegés következményeit; más azonban — hitelező, örökös — ezt helyette vagy egyáltalában nem, vagy csak megszorításokkal teheti és az ebből származó inkonvenienciákat a jog éppen azért tűri, mert döntő szempontul a jogosult akaratának érvényesülését tekinti.

Befejezőül az előadó utalt a rendeltetési javak fogalmának Szász—Schwarz jogi személy-teóriájához való és már Beck által hangsúlyozott rokonságára; ez az elmélet azonban egész vagyonokról és alvagyonokról beszél, míg rendeltetési jóság már az egyes különálló jogtárgy is lehet. A másik különbség az, hogy míg Szász—Schwarz elmélete szerint az alvagyon célja mindig az, hogy speciális feladata betöltése után a fővagyonban olvadjon fel: addig a rendeltetési javak között vannak átfutó rendeltetésűek — például a közalkalmazottak családi pótléka, amely csak átmenetileg szerepel a közalkalmazott vagyonában és voltaképp a kedvezményezett családtagé.

Az előadáshoz, amely befejezője volt a Civiljogászok 1931/1932. szezonbeli működésének, Fränkel Pál, ifj. Szigeti László, Blau György, Vészi Mátyás, Komlósi Gyula és az elnöklő Beck Salamon szóltak hozzá.

JOGIRODALOM.

A párizsi egyezmények nemzetközi magánjogi rendelkezései. *Irtá dr. Réthey Ferenc egyetemi magántanár.* A trianoni szerződésből folyó kötelezettségek teljesítése tárgyában Párizsban, 1930. április 28-án igen fontos megállapodások jöttek létre Magyarország és a volt ellenséges államok között, amelyeket mi az 1931: XI. t. c.-be iktattunk. Kimondják ezen egyezmények egyebek között, hogy az úgynevezett agrárperekben, amelyeknek legvégső beadási terminusa 1930. január 20. napja volt, az alperesi felelősséget nem az érdekelt utódállamok (Románia, Jugoszlávia és Csehszlovákia), hanem az ezen egyezmények által megszervezett ú. n. agráralap (A. és B. alapok) jogja viselni. Az egyezmények meghatározzák, hogy ezek vagyontömege miként adódik össze és megszervezik Intéző Bizottságukat. Mihelyst az alapok Intéző Bizottsága az összes agrár perekben hozott ítéle-